

דגם של דף עבודה לשם טיפוח רמות חשיבה מסדר גבוה אצל התלמידים

הדוגמה: המהפכה במצרים ב-1919

תרגיל למורים

הנחיות. כתבו שתי שאלות בכל משבצת. סה"כ – 12 שאלות ברמות חשיבה שונות

מהפכת מצרים ב-1919

החל משנת 1882, עת נכבשה מצרים בידי הבריטים, הפכה מצרים למעין בן כלאים פוליטי. במדינה אמנם היה שליט מצרי ולו מועצת שרים אך הכוח האמיתי היה אצל הקונסול הבריטי שהוצב במדינה במסגרת הפרוטקטורט עליו הכריזה ממשלת בריטניה. עם סיום מלחמת העולם הראשונה, מעודדים מההצהרה הבריטית-צרפתית בנוגע לשחרור העמים הסורים והעיראקים מעול הדיכוי התורכי, ראו תומכי הלאומיות המצרית הזדמנות לדרוש את עצמאותה של מצרים בוועידת השלום בפריז. ההחלטה לשלוח לוועידה משלחת התקבלה, בנובמבר 1918, במשותף על ידי מועצת השרים המצרית ותומכי הלאומיות ובראשה עמד סעד זע'לול, מנהיג פוליטי מתומכי הלאומיות. ב-13 בנובמבר 1918 התייצבה המשלחת בביתו של הקונסול הבריטי, סר וינגייט, ודרשה את עצמאותה של מצרים תוך ויתור על החזקתה של תעלת סואץ. זע'לול אף הציע שהמשלחת תיסע ללונדון על מנת לדון בתנאים עם ממשלת בריטניה. בתגובה טען וינגייט כי אין לו הסמכות לקבל החלטה כזו לגבי עצמאותה של מצרים. באותו יום, ביקש גם ראש הממשלה המצרי, רושדי פאשא, לצאת ללונדון לאותה מטרה אך גם דרישתו נדחתה. שבוע לאחר מכן, ב-20 בנובמבר דרש זע'לול שוב לצאת ללונדון ובקשתו נדחתה בשנית. בעקבות כך שלח זע'לול מזכר למונהיגי המעצמות ובראשם הנשיא האמריקאי וילסון בבקשה לאשר את הגעתה של המשלחת המצרית לשיחות השלום בפריז אך ללא הועיל. ב-13 בינואר 1919 הגיש ראש הממשלה המצרי את התפטרותו על רקע סירובם של הבריטים לאשר משלחת מצרית לוועידה ובראשון למרץ אותה שנה התקבלה התפטרותו על ידי החדיו. האווירה במצרים הייתה מתוחה ומתוך פחד שיפרצו אירועים אלימים זימן הגנרל ווטסון, המפקד הצבאי הבריטי במצרים את זע'לול ושאר חברי אל-ופד ואיים כי אם ימשיכו להפריע לממשל הבריטי ינקטו נגדם צעדים קשים. יומיים אחר כך, ב-8 במרץ, גורש זע'לול עם 3 חברים נוספים מאל-ופד למלטה.

המהומות

עם התפשטות הידיעה על גירושם של הארבעה החלו מהומות ברחבי מצרים. בתחילה היו אלה הסטודנטים בקהיר שהשחיתו רכוש ממשלתי ושרפו בניינים, יומיים אחר כך החלה שביתת עורכי הדין ופקידי ממשל רבים נטשו את עמדותיהם. בהמשך נאלץ הצבא להתערב לצידה של המשטרה שנתרה חסרת אוזניים אל מול עוצמת המהומות. הפרעות התפשטו במהרה גם אל מחוץ לקהיר ותחנות רכבת ברחבי מצרים הועלו באש וסכנות רצח ועינויים ריחפו מעל ראשי הנתינים הבריטים, בין אם חיילים או לא. ב-17 לחודש הגיע הגנרל הבריטי בולפין לקהיר על מנת להשתלט על המצב ותוך 4 ימים התחיל להשיב את הסדר למצרים מחוז אחר מחוז. לבסוף הושב הסדר על כנו עם הכרזתו של אלנבי על ממשל צבאי ב-22 באפריל.

תוצאות

עוד לפני שהושב השקט, ב-25 למרץ, נשלח למצרים הגנרל אלנבי למלא את תפקיד הקונסול במקומו של וינגייט. כבר בשבוע הראשון להגעתו החל לעסוק במשא ומתן עם הלאומנים המצרים בכדי להביא לסיום המהומות מהר ככל האפשר. דרישתם של המצרים הייתה ברורה וחד משמעית - שחרורם של ארבעת המגורשים, ואכן ב-7 באפריל שוחררו הארבעה והורשו לנסוע לוועידת השלום בפריז. בעקבות כך הסכים רושדי פאשא לשוב לתפקידו כראש הממשלה אך המשך האלימות הביאו אותו להתפטר שוב ב-21 באפריל. בעקבות כך החליט אלנבי להכריז על ממשל צבאי כבר ביום שלמחרת, פעולה שכאמור הביאה לסיום האירועים. במהלך החודש העוקב החליט הממשל בבריטניה להקים ועדה לחקירת הסיבות שהביאו להתקוממות במצרים בראשותו של הלורד מילנר. ועדה זו החלה את פעולה בדצמבר 1919 ושנה אחר כך הגישה את מסקנותיה הטוענות כי יש לפרק את שלטון הפרוטקטורט הבריטי במצרים. שנתיים מאוחר יותר, בפברואר 1922 תבטל ממשלת בריטניה את הפרוטקטורט ותכריז על מצרים כמדינה עצמאית.

1. ידע

3. יישום

2. הבנה

4. אנליזה

5. ערכה

6. יצירה